

ספק על תוך הבית וספק לא על תוך הבית, ואם תימצי לומר דעל בבית ספק דעל בחדר ספק לא על. ואי נמי מיירי בככר קטן דהעכבר יכול לאוכלו דאיכא ספק ספיקא, ספק על ספק לא על ואת"ל על שמא אכלה. וקשה דהרי הבית בחזקת בדוק, ואפילו ליכא אלא חד ספיקא שרי. וי"ל כיון שדרכו של עכבר ליכנס בבתיים איתרעאי החזקה.

היינו בקעה. תימה דלעיל מדמי ליה לשני שבילין והכא מדמי ליה לבקעה דהוי רשות היחיד. ועוד אמאי לא מדמי ליה לשני שבילין דהוי רשות הרבים דשפיר דמי. וי"ל דהכא מיירי דחזינן שנכנס בחצר, והשתא דמי לבקעה טובא דודאי נכנס בחצר ולא ידעינן אם נכנס בבית אם לאו, דהוי כי בקעה דודאי נכנס לשם אבל ספק אם על לאותו שדה אם לאו, וספק ספיקא הוא כדפ' בפנים.

ועוד אומר ריביא דדמי שפיר לבקעה, דהא בקעה פירש רש"י דכל שדה ושדה מצויינת במצריה, ומשום הכי מטער ר' אליעזר, דכל שדה ושדה מילתא באפי נפשא הוא הואיל ומצויין הוא, וכן בית נמי מצויינת בארבע מחיצות. ולרבנן דלא חשבי ציון המיצרים, כמו כן לא חשבי ציון הקירות ולא הוי אלא חד ספיקא.

שר' אליעזר אומר ספק ביאה טהור. משום דהוי ספק ספיקא. וקשה דהא משנה שלימה (היא) (טהרות פי' מ"ד) דכל מקום שאתה יכול להרבות לפי פירות וספק ספיקות ר' ברשון היחיד טמא. ולכן נראה לי דטעמא דר' אליעזר היינו משום דספק טומאה (בריה) (נהלא דל' ברה"י - הגרנין) מטוטה גמרינן לה (חולין ט, ז), ובסוטה איכא ודאי ביאה שראינו שנסתרה, ולהכי טמאה, אבל הכא גבי חמץ איכא ספק ביאה. וחכמים מטמאין, דלעולם ספק טומאה ברשות היחיד טמא, ובקעה בימות הגשמים היינו רשות היחיד.

על בדק ולא אשכח פלוגתא דר' מאיר ורבנן. פירש רש"י דלענין בדיקת חמץ כולי עלמא מודו דאולינן לקולא, משום דבדיקת חמץ אינו אלא מדרבנן. ולא נהירא, דמדקאמר פלוגתא דר' מאיר ורבנן, משמע נמי דפליגי אפילו בנבדיקת - ג' חמץ. לכן נראה (דפ') דפליגי דר' מאיר צריך בדיקה. ואית איך יאמר ר' מאיר דצריך בדיקה, דעד כאן לא בעי ר' מאיר עד שיוודע לך טומאה היכן היא אלא גבי טומאה דאורייתא, אבל בבדיקת חמץ דרבנן אימא דאינו צריך בדיקה כדפירש רש"י. וצריך לומר דהכא מיירי שלא בטלו, והוי איסורא דאורייתא כמו טומאה, ומשום הכי (י) אמר ר' מאיר דצריך בדיקה.

וכי תימא כיון דבקש ולא מצא מה יעשה יותר, וכי מצרכינן ליה ליצא מן הבית. וי"ל דלא מצרכינן ליה

דכיון דהאיסור אינו מבורר חיישינן, אבל הכא דהאיסור מבורר הוי ליכא למיחש למידי, דודאי לא יקח מן הקבוע דהיינו האיסור כיון שהוא יודע האיסור.

דף י ע"א. שני שבילין. פי הטומאה לרחבו של שביל, והשתא אינו יכול לילך באותו שביל שלא יעבור על הטומאה, דאם לא כן הוה ליה ספק ספיקא, ספק אם הלך בשביל שיש בו טומאה, ואם תימצי לומר הלך שמא איהל על הטומאה שמא לא איהל.

ועשה טהרות. פי נתעסק בטהרות. ודוקא נתעסק בטהרות (ד'אע"ג שהוא ברשות הרבים וספיקו טהור אמרינן ליה מ"א בנהרא זיל טביל, פי הרבה מים יש בנהר רד וטבול).

בבא לישראל עליו ועל חבירו, פירש רש"י בבת אחת, ושאל מה תהא על שנינו. וקשה דהכי מדמי ליה ר' יהודה (בזה) (לזה - ג' אחר זה, והאמר בבת אחת דברי הכל טמאים, פי כשבאו שניהם בבת אחת, דאי מטהרינן ליה הוה ליה כי חוכא ואיטולולא, והכא נמי בבא לישראל עליו ועל חבירו דמי לחוכא ואיטולולא יותר משניהם בבת אחת.

לכן נראה לפרש בבא לישראל כו', ששואל היום אם הוא טמא ולמחר הוא שואל על חבירו, דמר מדמה ליה לבת אחת כיון שאיש אחד שואל הכל, ומר מדמה ליה לזה אחר זה כיון ששואל בשני ימים.

(ו) תימה מאי קמדמה לשני שבילין, דילמא שאני שני שבילין משום דספק טומאה ברשות הרבים הוא, אבל הכא גבי חמץ לא. וי"ל דטעמא דשני שבילין לאו משום דגמרינן ליה מטוטה ומטעם ספק טומאה ברשות הרבים, אלא משום דאוקמיה אחזקיה, וגבי חמץ נמי שייך לומר אוקמיה אחזקיה בחזקת בדוק.

ואית לעיל גבי קופות דמשני שאני תרומה דרבנן, משמע הא אי הוה דאורייתא לא מקילינן כולי האי, ואמאי ליכא אוקמיה אחזקיה. וי"ל דהתם איתרע חזקיה, דהחולין נמי מעוברין הן. וקשה אמאי לא קאמר היינו פלוגתא דשני שבילין כדקאמר לקמן פלוגתא דר' מאיר (ורבנן, פלוגתא דר' - הגרנין) ורשב"ג. וי"ל דהכא גבי חמץ ליכא פלוגתא, דאפילו ר' יוסי דמדמי להו לבת אחת וטמאין, היינו דוקא גבי טומאה דאורייתא, אבל גבי בדיקת חמץ דרבנן מודה ר' יוסי דמדמינן ליה לזה אחר זה נאין צריך לבדוק.

ספק על ספק לא על היינו בקעה. וקשה לרי' דמאי מדמה חמץ לבקעה, שאני בקעה דהוה ספק ספיקא (ולא הוה ליה למיזל לקולא. וי"ל דהכא נמי גבי חמץ הויא ספק ספיקא, דמיירי לענין בדיקה דחדר והחדר הויא סמוכה לבית, והתם איכא ספק ספיקא

ומכל מקום קשה לרשי' דהוה ליה למימר אם לא בדק בתוך זמן ביעור יבדוק לאחר זמן הביעור, דלישנא דתוך המועד משמע דר"ל תוך הפסח ממש, והכי קאמר אם לא בדק בתוך המועד פ"י תוך פסח, יבדוק לאחר המועד פ"י לאחר הפסח. וכי תימא אמאי צריך בדיקה אחר הפסח משום מאי עובר, וי"ל דהטעם הוי משום דילמא אתי למיכל מיניה, ובאחר הפסח שייך בה איסור לפי דחמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה, ומשום הכי צריך בדיקה.

דף י"א ע"א. אלא [הא דתנן] קוצרין, פ"י כדרך חול קודם העומר.

של בית השלחין. כלומר ארץ עייפה שצריך להשקותה תדיר, כמו עייף ויגע (דברים כה, יח) דמתרגמינן משלהי ולהי.

ושל בית העמקים. פירש רש"י דהטעם הוי משום דדרשינן (בדר') [בפ' ר'] ישמעאל (מנחות ע"ג, ה), כתוב אחד אומר ראשית קצירכם אל הכהן וכתוב אחד אומר וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר, הא כיצד (במקום) [ממקום] שאתה מביא אי אתה קוצר (ובמקום) [וממקום] שאי אתה מביא אתה קוצר, ובית השלחין היינו מקום שאי אתה מביא, כדתנן (ספ"ה, ה) אין מביאין לא מבית השלחין ולא מבית הזבלים ולא מבית האילנות מפני שתבואה שלהן אינה מן המוכחר.

אבל לא גודשין. ואי'ת מאי שנא דגבי קצירה אמרינן דקוצרין וגבי גדישה אמרינן דאין גודשין. וי"ל דגבי קצירה שאני דאיכא פסידא אם לא יקצור ומשה אמרינן דקוצרין, אבל גבי גדישין ליכא פסידא ומשה אמרי' דאין גודשים, דגורי' דילמא אתי למיכל מיניה. ואי'ת בית השלחין אמאי קוצרין לפני העומר, והא אין זה ממקום שאין אתה מביא דהא אם הביא כשר כדקתני התם (מנחות פ"ה, ה). וי"ל כיון דלכתחילה אינו מביא לפי שהן גרועין, חשבינן ליה ממקום שאי אתה מביא. ואי'ת ומי איכא מידי דמדאורייתא איכא איסור לכתחילה ודיעבד מותר. וי"ל דאין הכי נמי הרבה מצינו כמו כן (בקדושין) [בקדשים] דאמרינן (לקמן פ"ה, ה) שנה הכתוב לעכב.

ומכל מקום קשיא אמאי לא קחשיב הכא הני דקחשיב התם דיכול לקצור, כגון בית הזבלים ובית האילנות, דהיינו מקום שאי אתה מביא הוא כמו הני דהכא, ואי'ת מסתמא הוא מותר לקצור מהם. וי"ל דבהא גבי הני דהכא, דאיכא פסידא אם לא יקצור שרו רבנן, אבל בהני דהתם ליכא פסידא, ואי'ת אסור לקצור דילמא אתי למיכל מיניה.

ומכל מקום קשה דאמאי לא חשיב התם בית העמקים בהדי בית הזבלים ובית האילנות כמה דחשיב ליה

ליצא מן הבית, אלא מצרכינן ליה לבדוק עילאי ותתאי דמן הדין לא היה לו לבדוק.

ע"ב. שאני [אומר] אדם טמא נכנס לשם ונטלה. וקשה דהיכי תלינן ליה באדם טמא גבי קרדום, וגבי ככר שנתנו על הדף וטומאה מונחת תחתיה (ד'תלינן) ליה באדם טהור במסכת נדה (ז, ה). וי"ל דשאני הכא דגורו על ספק כלים הנמצאים שיש להם טהרה במקוה, אבל התם מיירי באוכלין שאין להם טהרה עולמית ולכך לא גורו.

ועוד יש לומר דלהכי תלינן באדם טהור לקולא, דמסתמא אדם (ש)בא להצילו מפני הטומאה שלא יפול על (הדף) (המדף - הגנינין) שתחתיה שהיא טמאה. ואי'ת ודאי הוא אדם טהור, דאם היה טמא מאי הצלה עביד אדרבה הוא יטמאנו במגעו, אלא ודאי מיירי באדם טהור. אבל הכא מיירי באדם טמא דהא נטלו שלא ברשות, ושואל שלא מדעת גזלן הוי, ואי'ת לא ידע כלום, ומשום הכי תלינן לה באדם טמא.

מפני שאין דרכו של עכבר לפרר. משמע הא אם היה דרכו של עכבר לפרר, דמצינן למימר שזוהו ככר [שכהניס העכבר - ג'ג'], לא הוה צריך בדיקה. וקשה דהא אמר לעיל על בדק (ולא אשכח) [ואשכח - ג'ג'] פלוגתא (דר' מאיר ורבנן) (דרכי ורשב"ג) חד מינייהו מצריך בדיקה. וי"ל דשאני הכא, דאי מצינן למימר שדרכו של עכבר לפרר אי'ת מוכחא מילתא שזוהו אותו הככר כיון דאשכח הפירורין.

מפני שדרכו של תינוק לפרר. ומיירי שמצא הפירורים כדי כל הככר, שמצא בה הרבה פירורין דמוכחא מילתא דנפלו מן הככר, דאם לא כן הוה צריך בדיקה.

בממוניה לא אטרחהו רבנן. ואי'ת והא אמרינן לעיל (ז, ז) באתרא דיהבי אנרא ובדקי ניחא ליה לקיומי [מצוה - ג'ג'] בממוניה, והכא קאמר בממוניה, לא אטרחהו רבנן. וי"ל אף על גב דניחא ליה לאיניש לקיומי מצוה בממוניה היינו אם ירצה, אבל אם אינו רוצה לא, כדפי' דלא אטרחהו רבנן לשכור בממונו לבדוק. ועוד יש לומר דלהכי לא אטרחהו בממוניה דיש לנו לומר דאכלו הנחש.

ואם לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד. פירש רש"י אם לא בדק תוך המועד, פ"י דהיינו ששעות שהוא מועד הביעור, יבדוק לאחר המועד מששעות עד שתתחשך. אבל לא רצה לפרש אחר המועד לאחר הפסח (ראשון ומשום) [דמשום - הגנינין] מאי יבדוק, אי משום שלא יעבור בבל יראה כיון דאחר הפסח הוא אינו עובר.